

Το Άγιον Όρος και η συνέχεια της παραδόσεως

Ορθοδοξία / Άγιον Όρος

Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Μεταλληνός, Ομότιμος Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Παν/μίου Αθηνών (+2019)

Είναι γεγονός, ότι στη χριστιανική αρχαιότητα υπήρξαν διάφορα μεγάλα μοναστικά κέντρα, στην Αίγυπτο, την Παλαιστίνη, τη Μικρασία, την Μεγάλη Ελλάδα. Με τον καιρό όμως παρήκμασαν. Από τον 10ο αιώνα το Άγιον Όρος αναζωογόνησε το μοναχικό βίο των άλλων παρηκμασμένων κέντρων και απέβη αυτό μοναστικός χώρος πανορθόδοξος και επισημότατος, που εφείλκε το θαυμασμό όχι μόνο των Ρωμηών, αλλά και «των γύρωθεν εθνών», όπως παρατηρεί ο Αλέξιος Α΄ ο Κομνηνός, τα οποία «εσεμνύνοντο διά το μοναδικόν εις τα όρη της οικουμένης άγιον Όρος». Δίκαια, έτσι, σημειώνει ο π. Γεώργιος Καψάνης:Είναι μεγάλη ευλογία, ότι εν μέσω της Εκκλησίας ο Παντελεήμων Κύριος εφύτευσε τον παράδεισο του περιβολιού της Παναγίας, το άγιον Όρος, για να ζωογονεί όλη την Εκκλησία με τη μυστική ακτινοβολία της Χάριτος του Θεού, που σκηνώνει στους παλαιούς και νέους αγίους του, στα ιερά θεομητοροβάδιστα σκηνώματά του, στην

αδιάκοπο και ζώσα μέχρι σήμερα αγιοπατερική παράδοσή του».

Έτσι συνδέθηκε στενότερα το Άγιον Όρος με τη ζωή και τους πνευματικούς αγώνες της Ελληνορθόδοξης Ρωμανίας (Βυζαντίου) και συνέχισε την πνευματική ακμή της. Γιατί ιδανικό της Ρωμηοσύνης δεν είναι η κατά κόσμον σοφία, αλλ' η θεία. Όχι ο κατά κόσμον σοφός, αλλά ο κατά Θεόν σοφός, δηλαδή ο Άγιος. Δείγμα δε ακμής της Ρωμηοσύνης είναι το επίπεδο της πνευματικότητός της, δηλαδή οι Άγιοί της. Το Άγιον Όρος έγινε το θερμόμετρο της πνευματικότητος του Γένους μας, που δεν κυριεύθηκε από το σκότος, ούτε και στους αιώνες της δουλείας, γιατί ποτέ δεν έλειψαν σ' αυτό οι θεούμενοι και τα θαυματουργά λείψανα, δηλαδή οι φορείς της Χάριτος.

Περαιτέρω ο κοινοβιακός μοναχισμός του Αγίου Όρους διέσωσε το υπαρκτικό πλαίσιο και πρότυπο (Modello) της ελληνορθόδοξης κοινωνίας. Τόπος καταφυγής, ανανεώσεως και αναγεννήσεως αρχόντων και αρχομένων, κληρικών και λαϊκών, απέβη κανόνας στοιχήσεως των εν κόσμω κοινοτήτων - ενοριών και πνευματικός τροφοδότης της όλης ζωής τους. Κι αυτό σ' όλη τη διάρκεια της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου.

Ο τρόπος αυτός λειτουργίας του Αγίου Όρους κατέστη δυνατός, διότι το «Περιβόλι της Παναγίας» διασώζει την ενότητα και οργανική διασύνδεση πνευματικότητας και κοινωνικότητας. Σ' αυτό η πνευματικότητα δεν οδηγείται ποτέ σε άσαρκο σπιριτουαλισμό, ούτε η πράξη σε απνευμάτιστο ακτιβισμό. Μέσα

στα μοναστικά κοινόβιά του συνειδητοποιείται απόλυτα το γεγονός, ότι ο Χριστός δεν καταργεί τη βιωτική μας διάσταση, αλλά την αγιάζει και την καταξιώνει σε ζωή του Σώματός Του. Η πνευματικότητα διαφοροποιείται, έτσι, από την εξαύλωση, τον δυαλισμό (τη «δαιμονοποίηση» του σώματος), τη ρεμβώδη απραξία και κάθε είδος «νιρβάνα». Ο Χριστός μας ένωσε ολόκληρους στο Σώμα Του, για να μεταμορφωθεί σε «πνεύμα» —προσευχή και λατρεία όλη η ζωή μας. Και αυτό γίνεται, όταν και τις θεωρούμενες ως υλικές - βιωτικές πλευρές της ζωής μας, εντάσσουμε μέσα στην αλήθειά Του, τις απελευθερώνουμε δηλαδή με τη Χάρη και ενίσχυσή Του από την αμαρτία. Η ησυχαστική παράδοση της Ορθοδοξίας, που είναι η χριστιανική πνευματικότητα στην αυθεντικότητά της, είναι αυτό που διέσωσε και διασώζει το Άγιον Όρος.

Όπως γράψαμε κάπου παλαιότερα, «ο ησυχασμός δεν νοείται στην ορθοδοξία ως κατάσταση ανενεργού απραξίας. Οι ησυχαστές είναι κυριολεκτικά πνιγμένοι στη δράση. Ο ησυχαστής αγωνίζεται να επιτύχει την υπέρβαση της αναγκαιότητας και του δαιμονικού και να φθάσει στην ελευθερία της Χάρης, με την απελευθέρωση από τα πάθη και με τον αγιοπνευματικό φωτισμό. Ο κεκαθαρμένος ησυχαστής δεν ζει πια για τον εαυτό του, αλλ' είναι όλος αγάπη. Αυτό φαίνεται στη δομή του κοινοβιακού μοναστηριού. Μέσα σ' αυτό δεν αποκλείονται οι καθαρά υλικοβιωτικές δραστηριότητες. Και εκεί θα βρούμε τον γιατρό, τον οικονόμο (το διαχειριστή των υλικών αγαθών), τον τσαγκάρη, τον φούρναρη, το ράφτη, τον μουλάρá. Στη μοναστική όμως αδελφότητα όλ' αυτά δεν είναι κερδοσκοπικό επαγγέλματα, αλλά προσφορά διακονίας αγάπης. Γι' αυτό όλες αυτές οι «εργασίες» όχι μόνο δεν γίνονται εμπόδιο στην «αδιάλειπτη» προσευχή, αλλά μετουσιώνονται και αυτές σε προσευχή, αφού στοχεύουν στη λειτουργία του εκκλησιαστικού σώματος, λειτουργούν το μυστήριο της αγάπης. Προσευχή κάνει ο μοναχός και ως τσαγκάρης, φούρναρης ή μουλάρáς. Η βιωτική απασχόληση αλλοιώνεται πνευματικά σε «λογική λατρεία», (Ρωμ. 12,1). Το μοναστικό κοινόβιο δείχνει σε τελευταία ανάλυση, πως είναι δυνατόν η κοινωνικοπολιτική διακονία να αναχθεί σε εκκλησιαστική πράξη, λειτουργία».

Τη μεγαλύτερη μάλιστα κοινωνική προσφορά, παρά τα αντιθέτως πιστευόμενα, δεχόμαστε εμείς οι εν τω κόσμω από τους ερημίτες και ασκητές του Αγίου Όρους, που αγρυπνούν στην ερημιά τους, ενωμένοι πνευματικά με το κοινόβιό τους, και προσεύχονται αδιάλειπτα και γι' αυτό, αλλά και για όλο τον κόσμο.

Η Ρωμηοσύνη στα χρόνια του Βυζαντίου και της δουλείας είχε το Άγιον Όρος ως πνευματική της κολυμβήθρα, στην οποία βαπτιζόταν αδιάκοπα όλη η ζωή της. Μόνο μετά την Επανάσταση του 1821 και κυρίως από την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους (1828/ 1833) η πορεία του Ελληνισμού θα δένεται όλο και στενότερα με

τη Δύση - Ευρώπη σε όλο το φάσμα της εθνικής ζωής. Στο σημείο δε αυτό ακριβώς αναδύεται η σημασία του Αγίου Όρους για την εποχή μας.

Το Άγιον Όρος και η σύγχρονη αλλοτρίωση.

Ο μέγιστος κίνδυνος του Νεωτέρου Ελληνισμού είναι η απώλεια της ταυτότητάς του, η αλλοίωση δηλαδή της ουσίας του, που επέρχεται με την αναίρεση της ιδιαιτερότητας του. Καμιά δε απολύτως σημασία δεν μπορεί να έχει η ύπαρξη Ελληνικού Κράτους χωρίς Έλληνες...

Η αλλοτρίωση πραγματοποιείται εθνικά με την αποσύνθεση του πολιτισμού μας και την απορρόφησή του από κάποιον άλλο. Σ' όλη τη διάρκεια της Αραβοκρατίας και Τουρκοκρατίας ο ρωμαίικος πολιτισμός δεν αλλοτριώθηκε. Αντίθετα, ανανεώθηκε και ανασυντάχθηκε. Ο κίνδυνος παρουσιάσθηκε αδυσώπητος στη συνάντησή του με τον φράγκικο πολιτισμό της Ευρώπης. Η συνάντηση αυτή άρχισε ήδη τον 14ο αιώνα να λαμβάνει επικίνδυνο χαρακτήρα. Είναι δε γεγονός ότι ανάμεσα στους δύο αυτούς πολιτισμούς καμιά σύμπτωση δεν είναι δυνατή, παρά τις γνωστές θεωρίες περί «μετακενώσεως» και «συγγενείας» ελληνικού και φράγκικου πολιτισμού. Ανάμεσά τους υπάρχει διαμετρική αντίθεση. Είναι «άλλο και άλλο», για να επαναλάβουμε μία προσφιλή διατύπωση του Μεγάλου Αγιορείτη Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά. Ο πρώτος είναι πολιτισμός θεοκεντρικός - θεόνομος, κοινοτικός, αρματοδρόμος, αφού στοχεύει στη θέωση. Ο δεύτερος αντίθετα είναι ανθρωποκεντρικός, ατομοκρατικός και ρατσιστικός, εγκοσμιοκρατικός με στόχο την εγκόσμια επιτυχία ως ενδοκοσμικό ευδαιμονισμό.

Η ανάμειξη του ελληνορθόδοξου με τον φραγκικό πολιτισμό, που επί αιώνες τώρα συνεχίζεται, οδηγεί αλματωδώς στην αλλοίωση του πρώτου και την εκφράγκευσή του, κυρίως λόγω των αισθημάτων μειονεξίας εκείνων των Ελλήνων, που πρώτοι έρχονται σε επαφή με το δυτικό πολιτισμό, δηλαδή των διανοουμένων, των πολιτικών και εκπροσώπων των οικονομικά ευρωστοτέρων τάξεων. Όσοι από αυτούς κατέχονται από αισθήματα κατωτερότητας λόγω άγνοιας της πολιτιστικής Κληρονομιάς του Γένους, οδηγούνται στην «ξενομανία» και «ξενοδουλεία», που τη μεταδίδουν σ' όλους τους χώρους της εθνικής ζωής, γιατί αυτοί ως εθνική ηγεσία διαμορφώνουν την κοινωνική μας πραγματικότητα.

Αποδεικνυόμεθα δε τελείως άοπλοι απέναντι στην εισβολή των ξένων πολιτισμικών στοιχείων, γιατί μάθαμε να δεχόμαστε αναντίρρητα τα κριτήρια των ξένων για την αξιολόγηση του δικού μας πολιτισμού. Η «γιββωνική» θεώρηση του Βυζαντίου συνεχίζεται από την εποχή του Κοραή μέχρι σήμερα και έπρεπε πρώτοι οι Ευρωπαίοι (Κ. Krurnbaeher κ.λπ.), να αποτιμήσουν θετικά το Βυζάντιο, για να αρχίσουμε και μείς να προσέχουμε τα δημιουργήματά του, μολονότι μέχρι σήμερα

ο κοραϊκός αντιβυζαντινισμός επηρεάζει την λεγομένη «προοδευτική» παράταξη σε σημείο, που να μη μπορεί να δει το Βυζάντιο / Ρωμανία περισσότερο από ένα μουσείο, που έχει κάποια αξία, αφού το θαυμάζουν οι ξένοι και πληρώνουν, για να δουν τα εκθέματά του!

Η αποσύνθεση του πολιτισμού συντελείται με την υποκατάσταση των επί μέρους στοιχείων του (π.χ. εγκατάλειψη του παραδοσιακού αρχιτεκτονικού ρυθμού με τη λύση του τσιμέντου και της τσιμεντούπολης). Υπάρχει δε ένα αξίωμα στη διαπάλη των πολιτισμών: όταν ο έπηλυσ πολιτισμός καταπίνει και αφομοιώνει τον εγχώριο, η απώλεια της ταυτότητος είναι πληρέστερη. Είναι δε γνωστή και η αποσυνθετική διαδικασία. Ο πολιτισμός, ως πλαίσιο ζωής, είναι συνισταμένη πολλών παραμέτρων. Όλα δε τα συστατικά στοιχεία του συνδέονται μεταξύ τους και συνιστούν μίαν αλυσίδα. Αν λοιπόν χαθεί κάποιος κρίκος, διασπάται η αλυσίδα και χάνεται η καθολικότητα. Ένας δε νοθευμένος πολιτισμός είναι νεκρός, γιατί χάνει πια κάθε δυνατότητα αυτοσυνειδησίας.

Υπάρχουν σημαντικά παραδείγματα μιας τέτοιας διασπάσεως της πολιτισμικής αλυσίδας στο δικό μας χώρο, που τα αναλύει ο Arnold Toynbee. Π.χ. η αλλαγή του αλφαβήτου σε λατινικό, που έκαμε ο Κεμάλ Ατατούρκ, ήταν το αποφασιστικό βήμα για τον εκδυτικισμό της γείτονος Τουρκίας. Ένα Νοσοκομείο για τους ξένους τεχνικούς στην Αίγυπτο του 19ου αιώνα έγινε η είσοδος της Δύσεως στην ανατολική αυτή Χώρα. Κατά τον Toynbee «Ο θρίαμβος της δυτικοποιήσεως και όχι ο θρίαμβος του βαρβαρισμού και της θρησκείας ήτο εκείνος, που τελικώς επεξεργάσθη την κατάρρευση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας» Ειδικότερα δε για τη δική μας κοινωνία θα δηλώσει· «Εις την ιστορίαν της ορθοδόξου χριστιανικής κοινωνίας η τελευταία πράξις υπήρξεν όχι ο θρίαμβος του βαρβαρισμού και της θρησκείας, όπως διατεινόταν ο Γίββων, αλλά ο θρίαμβος του ξένου πολιτισμού, ο οποίος κατέπτε την ετοιμοθάνατον κοινωνίαν ολόκληρον και ενεσωμάτωσε την υφήν της εις τους ιδικούς του κοινωνικούς ιστούς». Αυτό που ιδιαίτερα ενδιαφέρει εδώ είναι η επισήμανση της αλλοτριωτικής διαδικασίας στο δικό μας χώρο από ένα ειδικό μελετητή των πολιτισμών και μάλιστα ευρωπαίο.

Η τραγικότητά μας συνίσταται στο ότι αδυνατούμε σήμερα να κατανοήσουμε τις μεταβολές, γιατί ζούμε μέσα σ' αυτές και συνυπάρχουμε με όλες τις αδυσώπητες συνέπειές τους. Αισθητότερα όμως κατανοούσαν και την μικρότερη μεταβολή οι σύγχρονοι, όπως άλλωστε και οι σημερινοί Αγιορείτες, όταν μετά από μακρά εγκαταβίωση στο Όρος τους αναγκάζονται να επισκεφθούν την Αθήνα ή άλλα αστικά κέντρα.

Οι πατέρες μας όμως του 19ου αιώνα ζούσαν την αλλοτρίωση σε κάθε της βήμα. Οπτικά, βλέποντας τη νέα ζωγραφική και «αγιογραφία» ή τη νέα Αρχιτεκτονική

των πόλεών μας. Ακουστικά, ακούοντας τη νέα μουσική, που εισέδουε και σ' αυτούς τους Ναούς ως «κανταδιστική τετραφωνία». (Ο Κ. Οικονόμος θα υπογραμμίσει εδώ το πρόβλημα των τραγουδιών των Μισσιοναρίων, που με τα κατηχητικά τους μεταδίδονταν στην ελληνική νεολαία). Υπαρξιακά, ζώντας καθημερινά την εντεινόμενη αλλαγή σ' όλο το κλίμα της κοινωνίας. Η εισβολή της Δύσεως στη Χώρα μας τον 19ο αιώνα ήταν καταλυτική, ώστε να μπορούμε να μιλούμε για την «κατ' ανατολάς Δύσιν».

Ορισμένοι κοινωνικοί χώροι λειτούργησαν ως κέντρα αυτής της αλλοτριώσεως, με πρώτο το βασιλικό παλάτι. Το οθωνικό παλάτι θα διαμορφώσει τη νέα ελληνική κοινωνία στα πλαίσια της αστικής τάξης. Οι θυγατέρες του βαυαρού πρωθυπουργού Άρμανσπεργκ εισάγουν το πρώτο πιάνο στη μικρή ναυπλιώτικη και αθηναϊκή κοινωνία και μεταδίδουν στη δική μας «αριστοκρατία» την εντύπωση, ότι λίγο πιάνο και λίγα γαλλικά στοιχειοθετούν τα προσόντα μιας κόρης καλής οικογενείας. Η κ. Άρμανσπεργκ εξ άλλου πρωτοστατούσε στη δυτικοποίηση της υψηλής κοινωνίας, μεταδίδοντας την τάση για επίδειξη και πολυτέλεια. «Πάντα ταύτα συμβαίνουν εις μίαν κοινωνίαν με πλαίσιον δημοκρατικόν, ως είναι η ελληνική», γράφει ο Σπ. Μαρκεζίνης. Οι δεξιώσεις των Ανακτόρων μετέβαλλαν σε Ευρώπη τη μετεπαναστατική ελληνική κοινωνία, σε σημείο, που ο θρυλικός Γέρος του Μωριά να πει αγανακτισμένος, όταν είδε το πρώτο βαλς να χορεύεται στην καταφώτιστη αίθουσα: «Αυτό είναι μισή αμαρτία»... Έτσι άνοιξε η νεογέννητη Ελλάδα τις πύλες της στην Ευρώπη.

Το Άγιον Όρος όμως ανθίσταται ρωμαλέα στη διείσδυση κάθε ξένου στοιχείου. Υψώνει το τείχος της δικής του παραδόσεως και διασώζει τις προϋποθέσεις του ελληνορθόδοξου πολιτισμού. Ο αγώνας αυτός — απέναντι στη Δύση— συνεχίζεται αδιάπτωτος απ' τον 12ο αιώνα, για να μη εισέλθουν στην ορθόδοξη ανατολή οι φραγκικές διαφοροποιήσεις στο χώρο της θεολογίας και πνευματικότητας, οι ρίζες δηλαδή του νεωτέρου δυτικού πολιτισμού. Ο Αγώνας θα κορυφωθεί τον 14ο αιώνα, όταν ο Ησυχασμός με πρωταγωνιστή τον Άγιο Γρηγόριο Παλαμά θα αποκρούσει γενναία τη Φραγκιά και τα πνευματικά θεμέλια του πολιτισμού της. Αντίβαρο στο δυτικότροπο διαφωτισμό θα αναδειχθεί η νέα φιλοκαλική αναγέννηση των «Κολυβάδων», των Αγιορειτών δηλαδή Ησυχαστών Πατέρων του 18ου αιώνα σε μια κρίσιμη καμπή της ιστορίας μας.

Το Άγιον Όρος προβάλλει αδιάκοπα τη σθεναρότερη αντίσταση στην προσπάθεια της Δύσεως να υποτάξει την Ανατολή. Και δεν πρόκειται για κάποια αφελή επιχείρηση του δυτικού κόσμου χωρίς συγκεκριμένη στοχοθεσία, αλλά για άρτια οργανωμένη — κάθε φορά εκστρατεία στα πλαίσια του δυτικού πολιτικού επεκτατισμού. Η μετάδοση του πολιτισμού ως τρόπου ζωής είναι άλλωστε η

ουσιαστική προϋπόθεση της πολιτικής υποδουλώσεως - εξαρτήσεως. Θα επιτραπεί στο σημείο αυτό μια σύντομη παρενθετική διασάφηση.

Η ευρωπαϊκή αποικιοκρατία επεδίωξε πάντα να μεταβάλει την αποικία σε πιοτή εικόνα - αντίγραφο της μητροπόλεως, για να μπορεί να εφαρμόζει καθολικά η αρχή «των συγκοινωνούντων δοχείων» ανάμεσά τους. Ο ιμπεριαλισμός, ως διάδοχος κατάσταση της αποικιοκρατίας, πάλι επιδιώκει να καταστήσει τις εξαρτώμενες χώρες περιφέρεια του κέντρου εξαρτήσεως, δηλαδή μεταπρατικό χώρο, όχι μόνο οικονομικά, αλλά και πνευματικό. Η καθολική εξομοίωση διευκολύνει την επέκταση της μητροπόλεως στη μικρή χώρα και τη δυνατότητα απόλυτης επιρροής. Η οικονομική άλωση είναι γι' αυτό ανάγκη να συμπληρωθεί από την πνευματική. Έτσι εξηγείται, γιατί και στις ημέρες μας μια οικονομική ένωση κρατών απαιτεί προσαρμογή σύνολης της νομοθεσίας και ζωής των μικρότερων εταίρων στα πλαίσια των ισχυροτέρων μελών της. Το ερώτημα όμως είναι τί θα προσφέρουν τα μικρά έθνη σε μια τέτοια ένωση, αν αφομοιωθούν πολιτιστικά- πνευματικά, έκτος από την ολοτελή υποδούλωσή τους; Αλλά στο σημείο αυτό χρειάζεται μια άλλου είδους εξήγηση.

«Ο φαινομενικός αντιδυτικισμός του συγγραφέα δεν σημαίνει, ότι είναι και πραγματική αποστροφή απέναντι στην (οποιαδήποτε) Δύση. Δεν σημαίνει, περισσότερο, άρνηση και απόρριψη της Ευρώπης 'άνευ ετέρου', αφού πιστεύει, πως η συνάντηση λαών και πολιτισμών και η διασταύρωσή τους είναι ιστορική αναγκαιότητα. Το πρόβλημα δεν είναι η συνάντηση και συνεργασία με την Ευρώπη, αλλά το πώς, με ποιές δηλαδή εσωτερικές προϋποθέσεις και με ποιούς στόχους συναντόμασθε με την Ευρώπη και τον υπόλοιπο κόσμο και τί περιμένουμε από τη συνάντηση αυτή. Ποιά δυνατότητα κριτικής επιλογής έχουμε διασώσει μέσα μας, που σημαίνει πόσο είμαστε ενωμένοι με τις πνευματικές και πολιτιστικές μας ρίζες».

Μετά τα παραπάνω μπορούμε να κατανοήσουμε και ενέργειες των Αγιορειτών, οι οποίες φαίνονται στους ανυποψίαστους ως πείσμα καλογήρων και σκοταδισμός. Π.χ. η αντίδραση στο ηλεκτρικό φως, που θα οδηγούσε αναπόφευκτα στην τηλεόραση, στα αυτοκίνητα και τα άλλα παράγωγα της σύγχρονης τεχνολογίας, όπως και η εμμονή στη φυσική ζωή, που διασώζει τις δυνατότητες ορθόδοξης εμπειρίας, με την άμεση σχέση και ενότητα ανθρώπου και κτίσεως, ως φυσικού περιβάλλοντος.

Έτσι και μόνο μπορεί το Άγιον Όρος να κηρύττει προσφέροντας όχι λόγια, αλλά το Θείο Λόγο ως ζωή και εμπειρία. Να μη λέγει απλώς «μετανοείτε», αλλά να οδηγεί στην πράξη της μετανοίας με τον κα-τάλληλο οδηγό, τον Πνευματικό - Γέροντα. Η ίδια η πράξη του γίνεται διδασκαλία. Και πρέπει εδώ να τονισθεί, ότι στα

τελευταία χρόνια πολλοί κληρικοί, που κατηχούν ετεροδόξους ή αλλοθρήσκους, που θέλουν να γίνουν ορθόδοξοι, τους στέλνουν για ένα διάστημα σε κάποιο μοναστήρι κατά προτίμηση αγιορείτικο για να γνωρίσουν τη ζώσα ορθοδοξία και όχι απλά σχολαστικά σκαριφήματα μιας διανοητικής κατηχήσεως - διδασκαλίας.

Στο Άγιον Όρος ζει κανείς την ενότητα της ζωής ως Χριστοζωής και Θεοκοινωνίας. Καθολικά τράπεζα - εργόχειρο - κανόνας στο κελλί γίνονται μια συνεχής προσευχή και ζωή, στην οποία «τα πάντα και εν πάσι Χριστός» (Κολ. 3,11) Ο θεολογικός λόγος, που είναι και εκκλησιαστικός, διασώζει ακόμη στο Άγιον Όρος ακέραιο και αναλλοίωτο το αγιοπατερικό του φορτίο. Δεν έχει χάσει τη σωτηριολογική σημαντική του. Π.χ. φως σημαίνει εκεί «άκτιστο φώς» της Χάριτος και όχι τη γνώση ή την κοσμική παιδεία. Γ έ ρ ο ν τ α ς είναι ο Πνευματοφόρος (Πνευματικός) και όχι ο ηθικολογών εξομολόγος. Π ν ε υ μ α τ α ι κ ό ς είναι ο έχων Πνεύμα Άγιον, «λαλούν και ενεργούν» εν εαυτώ και όχι ο ηθικός με την κοσμική έννοια του όρου. Κ ά θ α ρ σ η είναι η διά της τηρήσεως των θείων εντολών χαρισματική θεραπεία της καρδιάς και όχι η βελτίωση των τρόπων συμπεριφοράς Άσκηση, τέλος, είναι η εν ταπεινώσει άρση του σταυρού του εκουσίου πάθους και όχι η διανοητική ενασχόληση με την πίστη και η ευσεβιστική θεολόγηση. Έτσι, σημαίνουν και σημαινόμενον στην αγιορείτικη γλώσσα ταυτίζονται σε μια σημαντική, που σώζει ακέραια τα όρια του ορθοδόξου ήθους.

(π. Γεωργίου Δ. Μεταλληνού, «Η Εκκλησία μέσα στον κόσμο», εκδ. Αποστ. Διακονίας. 1988, σ. 231-243)

<http://bit.ly/130mNPT>